

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van het graf van de beeldhouwer Pieter Braecke in Zaventem (Nossegem)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het ministerieel besluit van 20 december 2018 tot voorlopige bescherming als monument van het graf van de beeldhouwer Pieter Braecke in Zaventem (Nossegem);

Gelet op het openbaar onderzoek dat gehouden is van 6 februari 2019 tot en met 8 maart 2019 en waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van het graf van de beeldhouwer Pieter Braecke aantoonst;

Overwegende dat het graf van de beeldhouwer Pieter Braecke als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Uniek grafteken voor de vooraanstaande en internationaal gevierde fin-de-siècle-beeldhouwer Pieter Braecke, door hemzelf ontworpen en geplaatst op een sokkel ontworpen door zijn goede vriend Victor Horta. Pieter Braecke ligt begraven op de begraafplaats van Nossegem waar hij sinds 1907 een buitenverblijf bezat en waar hij in 1938 ook stierf. Hij ligt er begraven samen met zijn echtgenote Elodea Romeo die ook jarenlang het model van de beeldhouwer was.

Het beeld 'pelgrim met een jong kind' geldt als het laatste werk van Pieter Braecke. Hetzelfde geldt voor de sokkel die één van de laatste ontwerpen is van Victor Horta;

Overwegende dat het graf van de beeldhouwer Pieter Braecke als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het unieke grafteken is ontstaan in de samenwerking tussen drie bevriende kunstenaars die in hun carrière regelmatig samenwerkten: de beeldhouwers Pieter Braecke en Gustave Dejonckheere en de architect Victor Horta. Braecke en Horta gelden als tenoren van de art nouveau doch continueerde beiden met succes hun carrière tijdens het interbellum.

Het beeld voorstellende een 'pelgrim met een jong kind' is representatief voor het oeuvre van Pieter Braecke. Het is een laat voorbeeld van de voor hem herkenbare, kenmerkende en representatieve stijl met verwijzingen naar kinderen en het gebruik van allegorieën; hier de pelgrim. Mogelijk is het gezicht van de oude man een zelfportret. Het beeld geldt als zijn laatste werk waar hij ongetwijfeld één van zijn laatste ideeën vorm gaf;

Overwegende dat het graf van de beeldhouwer Pieter Braecke als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De sokkel in modernistische stijl is een laat ontwerp van Victor Horta. De sokkel getuigt van de stijlherbronning van de architect tijdens het interbellum en die van hem evenzeer een

gewaardeerd interbellumarchitect als art-nouveau-architect maakt. Het gaat hier voor zover bekend om de enige modernistische sokkel voor een grafteken ontworpen door V. Horta,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen definitief beschermd als monument:

het graf van de beeldhouwer Pieter Braecke, graf met grafteken, Namenstraat 60 in Zaventem (Nossegem), bekend ten kadaster: Zaventem, 3de afdeling, sectie A, perceelnummer 33D (deel).

De definitief beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de definitief beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° artistieke waarde;
- 3° architecturale waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Graf met hardstenen grafteken voor Pieter Braecke en zijn echtgenote Elodea Romeo bestaande uit een sokkel met er op een beeld en ervoor een met hardsteen omboorde graftuin. De eenvoudig vormgegeven modernistische rechthoekige gefrijnde sokkel op verbredende plint kenmerkt zich door een naar onder toe versmallende inkeping in beide zijanten. Aan de voorzijde het opschrift in opliggende letters PIETER BRAECKE/ 1856 vierlobbige ster 1938/ E. ROMEO/ 1875 vierlobbige ster 1971/ R.I.P. Op de sokkel staat een beeld met op een getrapte plint aan de voorzijde een kind, erachter een stèle met opliggende letters PB en ernaast een oudere bebaarde man met pelgrimsstaf en een mantel over de linker schouder. Verder zijn beide figuren naakt afgebeeld. Zowel het kind als de man kijken naar de voorzijde van het grafteken.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° behoud van het grafteken met al zijn erfgoedelementen en erfgoedkenmerken;
- 2° behoud van het ondergrondse graf met de lichamen van het echtpaar Braecke-Romeo.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, bliksemingslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;

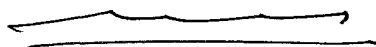
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het grafteken:
  - a) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
  - b) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
  - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
  - d) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
  - a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
  - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel,

10 MEI 2019

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS